

Baart A & Carbo C. *De zorgval*. Amsterdam: Uitgeverij Thoeris, 2013. ISBN: 978-90-72219848. 208 blz. Prijs: € 19,95.

De *Zorgval* is een tweeluik waarin Andries Baart en Christa Carbo “het politieke gezicht van de presentatiebenadering” zowel theoretisch als aan de hand van beelden, ervaringen en verhalen bespreken. Goede zorg is volgens de presentatiebenadering aandachtig en belangstellend, stelt kwetsbaarheid aan de orde en is relatiegericht. De auteurs betogen dat het huidige discours en handelen in de gezondheidszorg te een-

zijdig gericht is op zelfregie en eigen kracht en voorbij gaat aan kwetsbaarheid van mensen. De zorgval die door deze zakelijke benadering optreedt, houdt de ellende van mensen in stand – Baart werkt voor dit argument het concept bestending uit – , maakt mensen afhankelijk van de zorg en maakt de behoefte aan hulp en zorg mateeloos. Het laatste onderdeel van de zorgval is een mooie aanvulling op de huidige discussie omtrent overbehandeling. Veel van de oplossingen in dit debat richten zich op de financieringssystematiek, maar Baart en Carbo laten zien dat overbehandeling ook ingeperkt kan worden door aandacht te besteden aan relationaliteit. Ofwel, door niet weg te lopen voor het gesprek met de zorgvrager kun je als zorgverlener bespreken welke behandelingen bijdragen aan een goed leven en welke niet meer. Dit is een waardevolle bijdrage die de eenzijdige inzet op eigen verantwoordelijkheid en zakelijkheid de broodnodige nuance geeft.

De specifieke terminologie van de presentatiebenadering maakt het verhaal echter minder toegankelijk voor beleidsmakers die het bekritiseerde discours aanhangen. Hoewel de auteurs steeds benadrukken dat de presentatiebenadering een aanvulling kan zijn op het huidige beleid laten negatieve voorbeelden de lezer vooral geloven dat er in de huidige zorg niet veel deugt. De nadruk op kwetsbaarheid slaat soms wat door naar de andere kant en maakt het boek hier en daar betuttelend. Dat is jammer en doet de nuttige boodschap onnodig geweld aan. Voor een constructieve dialoog met zowel beleidsmakers als professionals zou een zoektocht naar de goede voorbeelden constructiever zijn.

Dr Jolanda Dwarswaard, *Senior Onderzoeker bij Kenniscentrum Zorginnovatie, assistant professor Institute of Health Policy & Management, Erasmus University Rotterdam*